PEST
csütörtök aprilis 6kán

JELENKOR.

42ik szám
1848.

Megjelenik minden héten négyszer: t. i. a' Jelenkor vasárnap, kedden és csütörtökön; a' Társalkodó pedig pénteken, mindegyik minden izben egyegy iven. Előfizethetni helyben a' szerkesztő 's kiado tulajdonosnal uri utcza 453dik sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egyebütt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kivánató példányok iránt csupán a' bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a' megrendelés. Az Értesitőben mindenféle hirdetvény felvétetik 's pontosan és jutányosan közöltetik.

FOGLALAT. Magyarország és Erdély. (Kinevezések; pesti események folyt. april 5káig; nyilatkozat a' zágrábi 30 pont, országgyülési legujabb megállapodá-ok a' népképviselet alapjáni választás, évenkinti országgyülés, nemzetőrség 'sat. iránt; Kossuth hálahangja a' nádorhoz; kiegészitése a' mart. 19ki ülésnek legujabb april2kától; kunsági hirek.)
Külföld. (Ausztria, Lombard-Velencze, Oroszország és Luxemburgt)
Értesitő.

MAGYARORSZÁG és ERDELY.

Ő cs. 's kir. fels. b. Kübeck financzminisztert saját kérelmére gyöngélkedő egészsége miatt nyugalmazni's helyébe b. Krauszt a' gallicziai kormány másod elnökét, hadiminiszterré pedig Zanini Péter altábornagyot mélt. kinevezni saját minisztertanácsa előterjesztésére.

Pest, april 1sején 1848.

A' kp. választvány tarta ülést a' városházi tanácstermében; azonban a' terem kicsinysége és szorongás miatt az ülést kénytelen volt a' megyei terembe áttenni a's spectabilisek közé. Spectabilis és circumspectus! e' kétősi maradványra ma csakugyan megnehezteltünk. Ez utóbbira azért, mert közköltségen csak nem olly régen épittetvén tanácsházat, abban a' gyülések számára olly kicsinyre szabá a' teremet, mintha abban egész a' közönséges feltámadásig mindig csak perillustris senatorok ülnének bezárkozva, alkudozván a' nép bőrére. Az elsőbbekre pedig azért, mert a' táblabiróság dohos szagától sehogy sem birják magokat megtisztitni, ámbár a' mart. napok frakkba bujtatákőket. Ott is jobbadán magukról beszélnek, hol az ügy óriási nagyságban áll előttök. A' leiratot tárgyalták. Sokféle volt reá a' vélemény, de ezen ágzatok két pontban egyesültenek. Egyik fél használni akarván a' tán soha többé illy kedvezőleg nem ajánlkozó alkalmat's eleget kivánván tenni a' forradalom elvének, a' leiratot el nem fogadhatónak véleményzé. A' másik fél, a' táblabirák serege, pro prima fortuna elégelvén azt, mi a' leirat által a' nemzet részére biztosittatik, azt annál is inkább elfogadhatónak sürgeté, mert a' miniszterek komolymegfontolás után már mellette nyilatkoztak. A' tömeg ingadozott véleményében, 's mindkét félt megéljenzé, csupa következetesség 's jellemszilárdságból. Komolyan véve a' dolgot, midőn a' leirat irányában a' nézetek és erők igy megoszlottak, nehogy az ügy legszerencsésb fordulatán koczkáztassék, az ellenző félnek moralis kötelességévé lőn e' leirat elfogadása mellett akaratlanul is nyilatkozni. Ők támaszták a' mozgalmat 's avagy nem illő é, hogy ők tágitsanak!? A' határzat a' leirat-elfogadás mellett mondatott ki 's ez által a' miniszterium létele megállapittatott. De hátra volt a' nép, melly már 19 nap óta küzd, izzad és fárad, hogy a' huszadik vagy harminczadik napon hősi bért arasson. Ezt mellőzni a' loyalis választvány nem akarhatja. A' nagy tömeg falak közé nem férhetvén, népgyülés tartandó lesz szabadban a' muzeum terén.

Délután 4 órakor a' budai nemzetőrök fegyveresen és hadirendben jöttek át Pestre, tisztelegni a' miniszteri háromságnak (Klauzál, Szemere, Eötvös) és a' választványnak a' szabadság terén. E' menet Pest népségének ismét gyönyörün meglepő látványt nyujtott, mert kik addig csak egy idegen hatalom gépszerü fegyvereseinek tisztelgésit nézhetők, ime most saját vérrokonainkat jól organisált haditesthen birjuk előttünk elléptetni's önként támad a' kebelben szebb reménye egy szép jövőnek, mert szabadságunk önmagunk őrködésére bizta lételét. Üdvözöljük a' budai nemzetőrséget, melly ama' kiholtnak gunyolt városból a' fiatal élet legszebb virágfüzérét nyujtá e' napon át a' szabad hazának.

Esti 7 órakor a' 6d. osztály vitézei gyültenek összse a' köri udvaron fegyverzetten 's foglalák el a' város némelly részein az őrtanyákat virasztandók polgárrokonaik nyugalma és bátorsága fölött.

E' nap nevezetes még azért is, mert egy nemzetőr állitása szerint tegnap a' noththeater annyira látogattatlan volt, hogy az előadás nem kezdethetett meg. Fides penes auctorem; egyébkint a' magyar nemzetőrség iránti szeretet gyökösödésére mutat.

April 2án hisztoriai nevezetességre emelkedő két gyülés tartatott e' napon. Egyik délelőtt 10 órakor az egyetemi ifju közönségnél; a' másik az összes nép gyülekezete délut. a' muzeum terén. Az egyetemi ifjuság küldöttség által hiván meg gyülekezetébe a' közoktatásügyi minisztert 's beléptekor éljenző lelkesedéssel fogadá.

Vidács joghallgató szónoklott a' tanuló közönség nevében, elmondva: mikép az egyetemi ifjuság el van határozva inkább odahagyni az egyetemet, mint tovább is olly obscurus és pedans tanitók leczkéit hallgatni, minő a' mostani tanárok nagy része. E' kijelentésnél nem kell jesuitismus kiáltással erősittetett a' szónok előterjesztése. Részletekben: a' jogtanárok közül egy sincs, kiben az ifjuságnak bizalma lenne; köztük Mart. 15ke szerint mint legpedansabb Tipula emeltetett ki's e' véleményben mindazok teljes meggyőződéssel osztoznak, kik ő professorságát akár szivességből, mihez ugyan Schillerénél is nagyobb resignatió kivántatott, akár ex offo hallgaták; azonban ennek ugy az obscurantismus, mint a' nyerseségben keveset, vagy tán épen semmit sem enged Henfner, ki a' juscriminalét mindig a' deresen kezdette 's az akasztófán végezte. Itt ideje, hogy már egyszer az élet magyarázzon az iskolának és ne viszont. — A' bölcsészeti osztályból szinte minden tanitónak ajtó nyittathatik. Horvát Árpádot a' halhatlan emlékü Istvánnak fiát kivéve. — E' mellett a' nagyságos Rector is: Szabó ur. Á' mérnökök egy tanitó iránt nyilatkoztattak megelégedést, 's ez Petzvalt, a' többi póznát vehet kezébe; az orvosnövendékek hat tanárt szívesen üdvözölnek továbbra is a' tanitói emelvényeken, de a' többi czéltalanul fogyasztja a' státuspénztárt. — Végre kivántatott: hogy az évenkénti vizsgálat megszüntetvén, e' helyett a' pálya bevégeztével tartassék próbatét; ugy hasonlag a' szerfölött magas díjak az egyetemi oklevelekért töröltessenek el; és hogy amatanárok helyett, kik az ifjuság bizalmát nem birják, rögtön más tanárok állittassanak. A' minister ur e' kivánatokra hir szerint helybenhagyólag felelt, 's igérte, hogy a' rendkivüli tanárok mielőbbi székfoglalása iránt intézkedni fog.

Délután 5 órára népgyülés levén hirdetve, végtelen csoportozatokban vonult a' tömeg muzeumunk terére, melly a' gyülés megnyitásakor már annyira el volt emberrel borítva, hogy a' később jöttek az utczán foglalának helyet, melly szinte csak hamar egész széltiben megtelt. — Nyáry Pál elmondá a' gyülés okát: A' forradalom kivitta a' szabadságot, és a' király legujabb leiratában szentesité azt; a' miniszterek elfogadhatása mellett nyilatkoznak, 's a' nemzet irányábani felelősséget e' leirattal elvállaljak. A' népnek tehát most fő feladata *minden erejét e' nemzeti felelős kormány támogatására* használni, 's e' hajlamát egy ünnepélyes nyilatkozványban közönségesitni. Szónok nagyban éljeneztetett. Ezután Wesselényi M. barátitól vezettetve a' tömeg közt megjelenik, 's harsogó éljenrivalgások közt a' lépcsőzet szárnyára fölvezettetik. A' nemzet e' polgári halottja kebel-renditőleg hatott a' népre, mellynek érdekei melletti férfias küldelmiben lett tárgya e' nagy tisztelettel vegyült fájdalmas szánakozásnak. — A' népnek e' nagy embere szólt, értelmesen, hangosan; a' tömeg megérté szavait, 's éljenei közt bizodalmat kiáltott a' nemzeti ministeriumnak.

Utána ismét Nyáry folytatá előbb megszakitott beszédét, mit Irinyi J. követett, felolvasván a' választvány által szerkesztett köv. nyilatkozványt:

Hazafiak! Előbbi nyilatkozványunkban arra szólitottunk fel mindenkit, hogy a' veszélyben forgó szabadság és függetlenség védelmére készen álljon. — Ezen éberségre folyvást szükség van; mert a' szabadság, méllyet jogérzet és bátorság vitt ki, csak éber, elszánt és soha ki nem fáradó hazafiság által tartathatik fen. — Azonban kötelességünk bejelenteni az országnak, hogy szabadságunk ügye jobb fordulatot nyert. — István nádor erélyes közbenjárására kivivatott a' független magyar kormány. — Ezen független magyar kormány nem igéret többé, a' mart. 31kén kelt királyi levél óta a' nemzet minden hatalma a' felelős magyar ministerium kezeiben 's ellenőrsége alatt van. —

A' régi kormány megszünt; a' bécsi kormány vak eszközeiül használt kanczellaria, consilium's kamara nincs többé. — A' magyar ministerium akaratja 's megegyezése nélkül egy tisztviselő 's hivatalnok sem neveztethetik ki ezentul a' magyar birodalomban. — A' ministerek ellenjegyzése nélkül minden kinevezés, minden intézkedés érvénytelen. — Ebben áll az uj magyar kormány függetlensége, 's csak ez alapon vállalhaták el a' felelősséget.

A' ministerek hatalma nagy, de nem félelmes; mert a' nemzetnek a' törvényhozás előtt felelettel tartoznak 's a' törvényhozás nem kiváltságos osztályok kifolyása többé, hanem az összes nemzeté. — A' mi a' királyi levélben a' ministerium szerkezetére nézve hiányos, gr. Batthyányi Lajos ministerelnöknek 's társainak ismert hazafiságos bátorsága, erélye, bölcsesége 's a' nemzetgyülés, mellynek felelősek, a' gyakorlati téren ki fogják egyenliteni.

Hazafiak! az országgyülés nemsokára véget ér. Az eddig ismeretes 's már életbe lépett törvények után még 2 nevezetes törvény fog kihirdettetni: a' nemzetőrség 's népképviselet törvényczikkei. — Ezen két ügy az, melly a' nemzet figyelmét 's munkásságát legközelebb felhija. — A' nemzetőrség kezében van a' hazának közbátorsága, 's a' szabadság legerősebb támaszának, a' rendnek fentartása. — A' nemzetőrségfölállitása 's fölfegyverzése elsőgondunk legyen. — Nemsokára a' képviselők választására fogunk felszólittatni. — A' népképviselőkre tömérdek munka vár. A' népképviselők buzgalmától 's bölcseségétől függ a' nemzet sorsát olly alapra tenni le, hogy virágzásnak indulhasson. — Midőn Magyarország szabad fiai képviselők választására összegyülendnek, tudni fogják, hogy nem viaskodni jöttek: mert ezen jog nem kiváltság többé, hanem közös joga az összes nemzetnek. A' szabad választás nem viszálkodásban áll, hanem abban, hogy senki se gátoltassék arra adni szavazatát, kihez legtöbb bizodalma van. — A' szabadság maga kész vagyont nem ad: de felszabaditja a' munkát, 's egyedüli eszköz arra, hogy becsületes munkája és szorgalma után mindenki jóllétre juthasson és pedig egyesek jóllétén alapul a' nemzet vagyonossága és ereje. — Az ország csak ugy lehet boldog és erős, ha fiai nem henyélnek. A' henye és munkátlan nemzet elveszti a' jogot, elveszti a' földet, mellyet méltatlanul bir. — Hazafiak! midőn polgári kötelességteket teljesititek, el ne feledjétek, hogy munka és szorgalom az, mi személyes jóllétet és függetlenséget biztosit. — Munkára hazafiak! Az urbér alatt nyögött Magyarország kietlen puszta volt, most csak tőletek függ, hogy a' szabad Magyarország boldog, erős és virágzó legyen — A' szabad Magyarország minden fiától megvárja, hogy mind polgári, mind házi kötelességit teljesitse. — Éljen a' király, éljen a' nádor, éljen a' független felelős nemzeti kormány. A' pestvárosi rendreügyelő bizottság.

Irányi Dániel ugyanennek forditott német szövegét olvasá el. Azután még mások is értekeztek kibékitő hangon, 's nagyban ünnepelték a' martiusi napoknak a' táblabirói politikán nyert diadalát. Az összes nép azután folytonos éljen-kiáltások közt kisérte a' gyalog menő Wesselényi Miklóst az előbb hatvani most már szabadsajtó-utczára, hol Wesselényi *ujra szónoklott* a' *néphez* a' szabadsajtó áldásiról ovatosan figyelmeztetve, hogy azzal okosan és viszsza ne éljenek, minek végeztével bérkocsiba kivánt ülni 's igy szállására térni, mire számosan a' bérkocsi lovait ki akarák fogni 's igy mintegy diadalmasan vonni őt szállásaig, a' köztiszteletü nagyhazafi mellőzve az illy megtiszteltetést, más kocsiba ült fel 's igy ment a' landereri nyomda két zászlója kiséretében a' ministerek szállására.

Végre a' nép eloszlott 's ama fél, melly küzdött, de küzdelminek czélját csak félig érheté el, letevé a' nemzeti rózsát 's a' mozgalom egyéb jeleit, 's viszszalépett tüzhelyéhez — gondolkodni. *Királyi Pál*, nemzetőr.

Nyilatkoza t. Az „egyenlőség 1ső századának" tagjai mart. 20tól mint megalakulási naptól fogva ismértető jelül vörös szalagot hordának. A' polgárok ezt lázongási jelül tekinték. Ennek következtében april 1én a' vörös szalagot viselők, néhány a' rendet és békét tulbuzgóan szeretők által épen nem rendes és békés modorban támadtatának meg. — A' „Pester Zeitung" és ennek nyomán néhány hirlap ez erőszakos megtámadási esetet 's következményeit egészen elferditve tudják a' t. közönséggel. Ezekre tehát 's a' városban elterjedt álhirekre alulirt kinyilatkoztatja: miszerint a' nemzetőr-hadi tanács e' tény 's ez eljárás helytelenségét, és törvényszerütlenségét elismeré. Rottenbiller L. pedig valamint a' sértők nevében ugy maga részéről is a' megbántottaktól bocsánatot 's feledést kérvén az ügy kiegyenlittetett. Végre az őrhadi tanács részéről határzattá lőn, hogy minden a' megtámadásban okozott kár a' megtámadók által térittessék meg. Kelt Pesten april 5kén 1848. Az egyenlőség 1ső száza megbiztából Sebő Antal.

A' mult számunkban emlitett 30 pontot a' zágrábi lapok következőleg közlik: Kivánatai a' nemzetnek, mellyek az ideiglenes nemzeti választvány által egybehivott és 1848. martius 25kén Zágrábban tartatott dalmát, horvát és slavon nemzeti gyülekezetben egyhangulag mentek határzatba, és egy nagyszerü nemzeti küldöttség által megerősités végett a' trón elibe vitettek. Az egyesult királyságok nemzete, lelkesitve az ohajtástól: a' magyar korona alatt, mellyel elődei a' horvát, slavonés dalmát királyságok szabad koronáját önként(?) egyesitették, mint eddig ugy ezután is megmaradni; lelkesitve az ohajtástól: a' most uralkodó dynastiához, melly a' pragmatica sanctio következtében ezen királyságokban uralkodik, hű maradni, és végre lelkesitve az ohajtástól: az ausztriai monarchia és magyar birodalom épségét fentartani, valamint erős támaszaul szolgálni azon nagy eredményeknek, mellyek f. e. mart. 12, 13 és 14. véres és nagy fontosságu napjaiban Bécsben az egész ausztriai császárság számára kieszközöltettek, — következőket kiván királya igazságoslététől: 1) Azon rendkivüli állapot, mellyben a' nemzet van, valamint törvényszerü állásának visszaszer-

zése is, szükségessé tesz egy törvényes főt, minélfogva a' három egyesült királyság bánjává Jellachich Józ. bárót, azon férfiut, ki az egész nemzet bizalmát birja, egyhangulag megválasztá, kire egyszersmind a' határőrkatonaság kormányzása és az országgyülés-egybehivási jog is ruháztassék. **2)** Hogy e' királyságok országgyülése legfölebb f. e. majus **1.** Zágrábba összehivassék. **3)** Minden tekintetbeni erős és uj egyesitését a' történet és törvényeknél fogva hozzánk tartozó dalmát királyságnak a' horvát és slavon királyságokkal, valamint a' katonai őrvidéknek is közigazgatási tekintetben, és hazánk minden egyéb, az idők folytán elvesztett és a' magyar megyékkel valamint az ausztriai tartományokkal egyesitett részeinek bekebleztetését. **4)** Nemzeti fuggetlenséget. **5)** Saját független, ezen királyságok országgyülésének felelős miniszteriumot, mellynek tagjai népszerü és az ujabb szabadsági és haladási törekvésekre hajlandó férfiak legyenek. **6)** A nemzeti nyelv behozatalát ezen királyságok bel és küligazgatásába, valamint minden felsőbb és alsóbb tanintézetbe. **7)** Zágrábban egyetem-felállitást. **8)** Politikai és szellemi kifejlődést a' szabad nemzeti szellem alapján. **9)** Sajtó-, lelkiisméret-, tanitás és szólásszabadságot. **10)** Évenkinti országgyülést felváltva Zágrábban, Eszéken, Zarán és Fiumében. **11)** Nép-képviseletet egyenlőség alapján rangkülönbség nélkül, valamint a legközelebb, ugy minden jövendő horv.- slav.- dalm. országgyüléseken. **12)** Törvény-előtti egyenlőséget rangkülönbség nélkül, valamint nyilványosságot és szóbeliséget a' törvénykezésben esküttszékekkel és a' birák felelősségével. **13)** Egyenlő teherviselést mindenki által rangkülönbség nélkül. **14)** A' robot és tartozásoktóli megváltást. **15)** Nemzeti bankfelállitást. **16)** Nemzeti pénztáraink és alapjainknak, mellyek eddig Magyarországon kezeltettek, valamint a' fiscalis urodalmak és pénztárak visszaállitását. E' pénztárakat és alapokat felelős pénzügyminiszterünk igazgassa. **17)** Nemzeti őrsereget, mellynek főparancsnoka régi szokás szerint országgyülésünkön választandó országkapitány legyen. **18)** Mindennemü nemzeti katonaság béke idején az országban maradjon, tisztekül hazafiakat kapjon és nemzeti nyelven igazgattassék; külellenség elleni háború vagy őrállás idején, jelesen határőri szolgálatban tartást, dijt és ruházatot kapjon. Idegen katonaság az országból távolittassék el és a' határőrök, kik Olaszországban vannak, hazájokba bocsáttassanak. **19)** Mindennemü nemzeti katonaság hűséget esküdjék a' közalkotványnak, királyának és nemzeti szabadságnak, valamint az ausztriai birodalom minden szabad népeinek, az emberiség alapelve szerint. **20)** Mind azok, kik politikai vétségért fogva vannak, akár az egyesült királyságok akár más szabad ausztriai tartományokból valók legyenek, különösen pedig hires irónk érdemes hazánkfia Tomasseo Miklós, szabadon bocsáttassanak. **21)** Társulati, gyülekezeti és folyamodási jogot. **22)** Országunk és a' sláv- olasz- ausztriai tartományok közti határokon álló minden vámtöröltessékel és kölcsönös szabad közlekedés állittassék fel. **23)** A' tengeri só szabad behozatalát régi jogaink szerint. **24)** Valamint a' tartományban az urasági robot, ugy a' katonai őrvidékeken is minden császári és nyilvános robot töröltessék el és a' határközségeknek erdeik és mezeik adassanak vissza. **25)** A' határjövedelmi alap, mellyet az udvari hadi tanács igazgat, miniszteriumunk által kezeltessék. **26)** Minden határőr, mint szabad ember az egyesült királyságok egyéb lakosaival egyenlő jogokat élvezzen. **27)** A' határon a' falusi és városi községek szabadság alapján rendeztessenek és jogosittassanak önmagokat igazgatni és biráskodni. **28)** A' megyék „zupanie" régi neve ujittassék meg és azok ősi szokás szerint, a' mostani szabadság alapján állittassanak fel. **29)** Minden hivatal kivétel nélkül, és pedig ugy a' világiakat, mint egyháziakat, kizárólag csak az egyesült királyságok fiai viseljék. **30)** A' nőtlenség töröltessék el és az egyházba régi horvát jog és szokás szerint a' nemzeti nyelv hozassék be.

Országgyülési legujabb megállapodások.

Törvényjavaslat az országgyülés évenkénti üléseiről. **1.** §. Az országgyülés jövendőben évenkint, és pedig Pesten tartandván üléseit, az évenkinti ülésre az ország rreit ő fels. minden évben 's mennyire a' körülmények engedik, téli hónapokra hivandja összse.—**2.** §. A' hozandó törvények jövendőre ő fels. által az évi ülés folyama alatt is szentesittethetnek.—**3.** §. A' képviselők három évig tartandó egy országgyülésre 's ezen országgyülésnek mindhárom évi üléseire választatnak.—**4.** §. **1848**tól kezdve minden harmadik év eltelte után a' következő országgyülés első évi ülése megnyitását megelőző hat hét lefolyása alatt országszerte uj képviselőválasztás történik, midőn azok is, kik időközben választattak meg, csak uj megválasztás által tarthatják meg képviselő helyeiket és pedig szinte egy országgyülés három évi üléseire. —**5.** §. Ő felségének joga van az összejött évi ülést prorogálni 's berekeszteni, sőt az országgyülést három év eltelése előtt is feloszlatni 's ekkor uj képviselőválasztást rendelni: de ez utólsó esetben az ujabb országgyülés összehivatásáról a' kép rendelkezendik: hogy ez az előbbinek feloszlatásától számitandó három hónap alatt összeüljön. — **6.** §. Az évi ülés az utólsó évről számadásnak és következő évi költségvetésnek a' miniszterium által leendő előterjesztése 's az iránt ki határozat meghozatala előtt be nem rekesztethetik, sem az országgyülés fel nem oszlathatik.—**7.** §. Elnököt és egy másod elnököt a' főrendi táblához, a' tábla tagjaiból, ő fels. nevez ki, de jegyzőit szinte saját tagjai közül, titkos szavazás utján a' tábla maga választja.—**8.** §. A' királyi tábla a' képviselők táblájának kiegészitő része lenni ezennel megszünvén, a' képviselő tábla egy elnököt, két alelnököt, és jegyzőket, tagjainak sorából, titkos szavazás utján maga választ.—Mindkét tábla elnökei az országgyülés egész folyamára, a' többi táblahivatalnok pedig évenkint, az első ülésben választatnak, és illetőleg neveztetnek ki, melly ülésben az elnökséget a' tábla legkorosb tagja viendi.—**9.** §. Ugy a' főrendi, mint az alsó táblai elnök az országos pénztárból dijt huz, melly a' legközelebb országgyülés első évi ülésében fog meghatároztatni. — **10.** §. Ülései mindkét táblának ezután is nyilványosak. A' tanácskozásaiban szükséges csend és rend 's a' hallgatók teljes hallgatagságban tartása iránt mindenik tábla szabályokat alkot 's azok végrehajtását elnöke által szigoruan eszközölteti. —**11.** §. E' részben előleg már most rendeltetik, hogy a' hallgatóságnak a' tanácskozást háborgatni semmiképen nem szabad.—**12.** §. Ha egyes hallgató, vagy a' hallgatóság, a' tanácskozást háborgatja, és az elnöki egyszeri intésnek sikere nincs, másodizben jelen törvényre hivatkozva, az egyes hallgatót vagy illetőleg a' hallgatóságot kiparancsolhatja 's annak helyét bezárathatja.—**13.** §. Ez megtörténvén, a' tanácskozás vagy azon nap, vagy később, a' többség határozata szerint, de mindig nyilványosan folytattatik.—**14.** §. A' rend és csend fentartása terembiztosok által, szükség esetében a' nemzetőrség alkalmazásával eszközöltetik.—**15.** §. Az előbbi §§ban emlitett szabályokon kivül, a' legközelebb évi ülésben legelsőbben is mindenik tábla magának rendszabályokat készit, mellyekben a' tanácskozás és szavazás módja és rende 's általában véve a' tábla belügye meg fog határoztatni, de mellyeknek a' szorosabb értelemben vett tanácskozási rendet illető része, csak az évi ülések végével 's csak a' törvényjavaslatok tárgyalásának bevégezte után fog módosittathatni.

Válaszüzenete a' m. fördeknek. a' nemzeti őrseregről szóló t. czikkre. A' m. fördek a' nemzeti őrseregről szóló t. javaslat fölött tartott tanácskozásuk e redvényét a' t. kk. és rrel következőkben közlik: Az **1**ső §ra a' qualificatio alapjaul fölvett **200** pft értékü házat vagy földet, 's illetőleg **100** pft évenkinti tiszta jövedelmet kevésnek 's az erre fektetett qualificatiót nézetük szerint tágnak látják; mind azért tehát, mivel a' nemzeti őrség tagjaira nézve a' vagyonosság az álladalom érdekében egyik főbiztositékul szolgál, mind pedig azért is, ne hogy az ezzel járó kötelességek teljesitése igen terhessé váljék azokra nézve, kik ez által rendes napi foglalkozásaiktól elvonatnak: a' **200** pftot **300**ra, **100**at pedig **200**ra emeltetendőnek vélnék; egyszersmind jelen §ban ezen szavak után: „ötven éves korukig, kitétetni kivánnák azt, ha gazdai hatalom alatt nincsenek." A' **3**ik §ra: miután a' képesség meghatározott qualificatiótól föltételeztetik, ezen §t, mint kivételes esetet, egyedül ollyan egyedekre kivánják terjesztetni, kik, habár vagyonbeli qualificatióval nem birnak is, de már a' rendes katonaságnál mint altisztek szolgáltak. Tehát a' **3**ik §t e-kép kivánnák módosittatni: „a' nemzeti őrseregbe, már katonai altiszti szolgálatban volt más olly honpolgárokat is besorozhanak" 'stb. A' **13.** §ra: hogy a' nemzeti őrsereg tagjai külső szolgálatok idejére dijt huzzanak, abban a' m. fördek is megegyeznek: azonban figyelmezőleg arra, hogy külső szolgálatot vagy tulajdon községük határán kivül ugyan, de azon törv. hatóságban, mellyhez a' község tartozik, vagy pedig más törv. halóságban tehetnek, és ezen utóbb esetben a' szolgálat egyenesen inkább az egész álladalom részére tettnek tekintendő: ennélfogva a' **13**ik §. végén ezen szavak után: „a' rendes katonaságéhoz hasonló leszen" ezeket látnák beiktatandónak: melly dij, tulajdon községük határán kivül ugyan, de illető törv. hatóságuk keblébeni szolgálatok idejére a' törv. hatósági házi pénztárból, illető törv. hatóságok határán kivüli szolgálatok idejére pedig az orsz. pénztárból fog fizettetni." A' **23**ik §ra: A' nemzeti őrsereg rendeltetése a' közcsend és bátorság föntartása levén, ezen szakaszhoz még azt kivánják tétetni: „és a' nemzeti őrségnek fegyveresen, mint testületnek tanácskozni és végzéseket hozni nem szabad. A' **24**ik §ra Az esküforma első része, t. i. esküszöm'sat. a' királynak és alkotványnak hűséget megmaradván, az erre köv. szerkezetben is ezen szavak után: „esküszöm hogy" ezt „fejdelmemnek is" betétetni kivánják; ezeket pedig: „minden törvénytelen megtámadás ellen," a' szerkezetből kihagyandónak vélik. A' **34**ik §ra: A' nemzeti őrség rendeltetését abból folyó viszonyokat tekintve, a' m. fördek nem látják czélszerünek azt határzottan a' honvédelmi miniszter hatósága alá rendelni 's nézetük szerint ezen § igy lenne módositandó: a' nemzetőrségi egész institutio a' miniszterium hatósága alá helyeztetik. Végre a' kapcsolt részeket illetőleg: a' m. fördek jelen törvényczikkbe, a' **31**ik §. után beigtatandó különös §ban kimondatni kivánják, hogy: „A' jelen törvény rendeletének alkalmazása, a' kapcsolt részekben, az ottani törvényes hatóságokra bizatik." Ezekben foglaltatván a' m. fördek észrevételeik, azokhoz leendő járulásra a' t. kk. és rret szives bizodalommal szólitják fel.

Harmadik üzenete a' kk. és rr. nek, a' m. fő rendekhez a' nemzeti őrsereg tárgyában. A' kk. és rendek a' m. fördeknek szóbeli üzenet utján az őrsereg iránti törvényjavaslat **3.** §ára nézve velök közlött észrevételeit most sem fogadják el: ugyanis a' kkat és rrdeket nem csupán azon nézet vezérlette, miszerint azok iránt, kik e' nehéz időszakban elsők kölcsönözték karjaikat a' belbátorság fentartására, tulszigorral lenni nem kivántak; hanem, és főleg az: hogy eset ne lehessen, mellyben a' belbátorság fentartására szükséges erő hiányzanék. A' **3.** §. nem lenne szükséges, ha mint a' frankhoni törvény rendeli, minden nagykoru polgár, különbség nélkül köteleztetnék nemzetőri szolgálatot tenni; miután azonban tulajdon költségin szolgálatra minden egyedet kötelezni nem lehetett, viszonyaink között pedig a' remzetőrség fölfegyverzétés 's felkészitésének költségire köz alap biztosan még most ki nem mutatható; nem volt egyéb hátra, mint az első §ban kijelölni azokat, kiktől az őrszolgálat kötelességként megkivántatik. Azonban az ország különböző vidékeinek különböző viszonyai között könnyen megtörténhetnék, hogy például a' féltelek kiterjedésü birtok, igen kevés egyednek levén tulajdona, a' közbátorság fentartására elegendő erőt illy birtokosok közzül alakítani nem lehetne. És ezért szükséges volt felhatalmazni a' **3.** §ban az illető törvényes hatóságokat, hogy a' szükséghez képest más békeszerető polgárokat is felbíhassanak a' közcsend és béke fentartására. Midőn pedig a' törvényes hatóságok e' tekintetben maga a' törvény által hatalmaztatnak fel, úgy vélik a' kk. és rrdek, hogy a' törvénytől vett e' fölhatalmazás által a' törvény fölibe sem nem emeltetnek, sem nem emelkednek. A' kk. és rrdek tehát a' közlött javaslat mellett tovább is megmaradván a' m. fördeket bizodalmasan kérik, hogy azt elfogadni sziveskedjenek.

Üzenete a' ml. fördeknek az országgyülési követeknek népképviselet alapjáni választásáról. Tanácskozás alá vevén Ő cs. kir. Főhegsége 's a' m. fördek az országgyülési követeknek népképviselet alapján választásáról velök közlött törvényjavaslatot, észrevételeiket következőkbe foglalják: A' **2**ik §. a) pontját illetőleg, a' m. fördek is ohajtják ugyan a' képviseleti rendszert széles alapra állíttatni: első lépésül mindazáltal azon tekintetből is, mellyet a' nemzetiség biztositása az ország különböző vidékeinek sajátságos körülményeihez képest igényel, a' választók ingatlan birtokának egy negyed telekbeni megállapitását kelletinél szélesebb alapnak tekintik 's e' helyett féltelket kivánnak, annyival inkább, minthogy a' nemzeti őrseregről szóló törvényczikkben is szinte fél telek van határozva, megállapittatni. Ugyanazon **2**ik §. c) pontba foglalt tudományos miveltségü egyedek különben is jövedelmükre való tekintet nélkül lesznek választók; a' m. fördek az ott emlitett **100** ezüst ft. évenkénti jövedelem elibe ezen szavakat „saját földbirtokukból vagy tőkéjökből eredő" tétetni kivánják. Ugyanazon **2**ik §. d) pontjában a' lelkészek után a' segédlelkészeket is emlittetni, 's nehogy az e' pont alatt érdeklett egyedek egy választás alkalmára több választó kerületben is szavazhassanak, ezen d) pont végéhez ezeket „azon választó kerületben, mellyben állandó lakásuk van," tétetni ohajtják. A' **13.** §ból ezen szavakat „az egyházi szószékbóli hirdetések" annyival inkább, minthogy a' választás határnapjának köz hirré tétele az e' §ban foglalt egyéb módok által is eléggé el fog éretni, kihagyatni kivánják. A' **32.** §ban a' szavazás nyilványosságát határzottabban kivánván kifejeztetni; ezen §t e-képen javasolják szerkesztetni: **32.** §. A' szavazás a' szavazó nevének küldöttség általi följegyzésével 's valamint a' szavazatok összeszámitása is, nyilván történik. A' **40**ik §t: a' végett, hogy annak rendelete mások sértésére használható mindennemű eszközökre általányosabban terjesztessék ki, e-kép ohajtják módosittatni. **40.** §. A' választóknak az összeirásnál vagy választásnál semminemű fegyverrel megjelenni nem szabad. Az **56.** §. illetőleg a' m. fördek, tekintve más alkotványos országok példáját 's a' parlamentaris kormányzási rendszer természetét, legczélszerűbbnek látnák: hogy az országgyülési követek semmi díjjal se láttassanak el, azon esetre mindazáltal, ha a' tek. KK. és RR. a' hazánkban jelenleg fenforgó körülmények között, e' nézetüket elfogadhatónak nem tartanák, a' napidíjak és lakbérnek javaslatba tett mennyiségét, tekintve az országos pénztárra azok fizetéséből a' követek nagyobb száma mellett háramlandó teher tetemesebb létét, — aránylag nagynak vélik 's azért lejebb szállíttatni kivánják. Ezekben öszpontosulván Ő cs. k. Főhgségének 's a' m. fördeknek a' kérdéses törvényjavaslat iránti észrevételeik, azokhoz járulásra a' tek. KKat és RRket szíves bizodalommal felszólítják.

Válaszüzenete a' m. fördeknek, az urbéri megszüntetett magánuri javadalmak statusadóssággá leendő változtatásáról készített t. javaslatra. Ő cs. kir. főhgsége 's a' m. fördek, a' t. kk. és rr. által az urbéri megszüntetett magánuri javadalmak statusadóssággá leendő változtatása iránt velök közlött t. javaslatot tanácskozás alá vevén, ennek következ-

tében,azon oknál fogva, mivel a' kincstári javak értéke, következőleg azoknak a'kitüzött czélra elegendő léte bizonytalan, a' t.javaslat 5ik §a után még köv:pontot kivánják tétetni: ***A' mennyiben pédig az emlitett fekvő javak elegendők nem lennének, a' kincstári és országos egyéb jövedelmek is azok kielégitésére hypothekaul szolgálandnak,*** Melly nézetükhözi járulásra szives bizodalommal szőlitják föl a't. kk. és rrket.

Kossuth Lajos hálahangjai a' nemzet nevében Magyarország *nádorához*, **1848.** april **1**ső napján. Az európai általányos átalakulási forradalom ellenállhatlan erővel ragadván meg a' nemzeteket, 's azok közt az absolut kormány százados bilincseiben sinylődött hazánkat is:országunk törvényhozó testülete, nagy férfiakhoz illő erélyességgel egyesült a' nemzet szabadság-chartájának kivivására, 's a' trónnak és alkotványnak korszerü intézkedések általi szilárditására. Kivánatink, felséges fejedelmünk trónja előtt mármár hajótörést szenvednek: ha fejedelmi házunk egyik dicső sarjadéka, hazánk lelkes fia, főherczeg István, hódolva tisztelt nádorunk, magát, magasztos honszerelemtől lángolva, a' nemzet ohajtása kivivásának bajnokává nem szenteli. E' példás önfeláldozás- és hazafiságnak hatalmától elragadtatva hazánk országos rendei, ez évi april **1**ső napján, szív- és lélekben egyesülve, a' hon fenséges Nádorához indultak, a' hála szent adóját lerovandók. Az üdvözlő hazafiak díszes serege, szokatlan fényes ünnepélylyel 's kitörő örömriadások közt, vonult a' Grassalkovich-féle palota felé, a' nemzetőrsereg lelkes fijai, és harsogó zene kiséretében. A' palota nagy teremében, a' nemzetnek nagy napjaiban nagy fia, az egész birodalomban közösen tisztelt és szeretett férfiu, Kossuth Lajos lángszavai ekkép zendültek meg, a' nemzet forró érzelmeit tolmácsoló:

„Fenséges ur! Magyarhonnak 's kapcsolt részeinek országgyülési egész testülete,jövünk Fenségedhez, hálát 's köszönetet mondani a' hű honszeretetért, a' fáradhatlan buzgalomért, a' férfias küzdelmekért, hazánk szabadsága ügyében; hálát 's köszönetet az eldöntő sulyért, mellyet Fenséged a' nemzet sorsának mérlegébe vetett. — Fél évvel ezelőtt, midőn Fenséged a' magyart hazája minden vidékein házi tüzhelyénél meglátogatá, az ország behinté Fenséged utjait a' legszebb remények virágaival; a' népnek millióji, kik akkor még a' szabadság templomán kivül állottak, letörlék egy pillanatra homlokukról az öröklött szolgaság kinveritékét, 's robot-munkájok közben megállva, felörvendettek Fenséged látásának, mintha nyilni látnák az igéret földének kapuját, hoszszas szenvedés után; mult novemberben ez országgyülés eljegyzette Fenségedet e' hon boldogságának, e' hon szabadságának, e' hon dicsőségének, a' bizalom szent gyürüjével.—Azóta egy rövid félév mult el, 's az ország szabad! a' nemesség, e' honnak első szülöttje osztályra bocsátá a' jog és szabadság kincseit, 's Fenségedet, szabadalmazott osztályzatok helyett, egy szabad nemzet környezi, melly sorsának, jövendőjének urává lőn.—Örvendjen Fenséged mi velünk, 's ha látandja, mikint e' hon a' szabadság napjának éltető sugárai alatt paradicsommá virul: dobogjon fel Fenséged szive magasan azon mennyei gondolattól, hogy Fenséged e' honnak megváltója lett.(Éljenzés).Mi az átalakulás szerény munkásai, sok gondban, sok munkában, sokan osztozánk. Istennek az eseményekben nyilatkozott hangja a' szolgaság sirjából feltámasztá a' nemzetet a' szabadság napjára; de ezen tömérdek esemény között egy dicsőség egyedül Felségedé,azon dicsőség: hogy a' tegnapi nap,—ha isten is ugy akarja, mint mi—e' hont polgári vérözöntől mentette meg. — A' népek istenének áldása szálljon ezért Fenségedre; a' népek istene adja meg Fenségednek a' mennyei örömet, hogy ős Buda várából sokáig lássa e' nemzet óriásilag növekedendő boldogságát.—Végezze Fenséged hasonló nemes határozottsággal, a' mi még hátra van. Legyen eszközlője a' király előtt, hogy a' honpolgári jogok szentesitésében aprólékos vonalozások ne zavarják meg a' közelégedés lelkesült hangulatát Támogassa Fenséged a' trón előtt ama szent igazságot, hogy a' lehető legnagyobb számnak elégedése a' stabilitásnak legrendithetlenebb támasza, 's hogy azon trón áll legszilárdabban, mellynek alapját a' szabadságban egygyé olvadott milliók hűsége teszi. — És ha ezzel a' jelen országgyülés nagy munkáját szerencsésen bevégezé, Fenséged azon magasztos érzéssel álland meg a' törvényszentesités perczében — körünkbe sovárgva várt kegyes Fejedelmünknek, Herczegséged felséges bátyjának királyi széke mellett, hogy Magyarhont önállóvá, szabaddá, boldoggá tette, 's Magyarhon szabadságával az ausztriai háznak fényét, hatalmát, dicsőségét magasbra emelte, rendithetlenebbé tette,mint valaha volt.— E' nemzetben nem fog a'király,nem Fenséged megcsalatkozni.— Isten áldja, isten éltesse a' Királyt! Isten áldja, isten éltesse Magyarhon teljhatalmu királyi Helytartóját!“ (Éljenzés.)

Erre kir. Helytartó ő fens. következőleg válaszolt:

„Uraim! hogy az országos rendek olly nagy szivességgel elismerik közbenjárásomat: azon meggyőződésem, hogy szeretett hazámnak szép jövendője törekvésemmel is biztositatik, bizonyosan a' legnagyobb és legszebb jutalmam; legszebb jutalmam főképen azért, mert az által, mit Urunk Királyunk kegyelméből nyertünk,reméllem — 's velem együt bizonyosan az ország is reméli — hogy a' tántorithatatlan hűség ő Felsége iránt, és azon kapocs, mellyel az összes birodalomhoz csatolva vagyunk, csak megerősödik.(Éljenzés.) Legyen szabad még az országos Rendekhez azon kérést intéznem,miszerint mint törvényhozó testület minden erővel azon igyekezzünk, hogy a' rend és csend nemcsak itt, hanem az egész országban fentartassék, mert csak akkor fogunk ő Felségének, Urunk, Királyunk atyai szándékának megfelelni 's csak akkor fogjuk törekvéseinknek sikerét, fáradságainknak gyümölcsét látni és élvezni.“

Az országos Rendek, ezen mélyhazafiérzelemmel mondott nyilatkozattól meghatva, örömsugárzó arczczal távozának el. Azután a' fenséges Nádor lejött, 's az alant álló diszes nemzeti őrsereg fölött szemlét tartván, magas megelégülését nyilatkoztatá.

Kiegészitése a' mart. **29**kei ülésnek.

Martius **29**kén d. u. a' leiratok országos ülésben felolvastatván rögtön kerületi ülésbe vitettek át, hol azon kérdésre: olvastassanak é még egyszer?, az összes tábla „szükségtelen“nel felelvén. Kossuth kezdett megszólamlani, 's megrendité a' kebleket,mellyeket a' leiratok irtózatig fölingereltenek. Kossuth beszédének töredékei e' következők: Azt gondolom, uraim, a' kétszeri felolvasásból eleget hallánk arra nézve, hogy minden becsületes magyar magának a' dolog felől határozott véleményt alkosson. Röviden és higgadtan szólok, azon rövidséggel és higgadsággal, mellyel azon elhatározásomat kell kijelentenem, hogy akármi történjék, a' bécsi cselszövények e' nemzet fölött határtalanul diadalmaskodni nem fognak. Az első leiratra kimondom azon véleményemet, miként abban az elveket szentesitve látom, de mennyire ő felsége által az éhinség eltávoztatása miatt ujabb tárgyalásra szólittatunk föl,arra hajlandó nem vagyok. („senki sem“ hangzik mindenfelől.) Mind az, mi e' tekintetben teendő, annak kijelentéséből áll, miként a' kk. és rr. az urbéri tartozásokat királyi szentesités által is megszüntnek tekintik viszszahozatlanul 's e' részben semmi tractatusnak helyét többé nem látják, 's midőn ezt teszik a' néphez egy manifestummal fordulnak, nem parancsolva, de kérve, hogy mennyiben a' tavaszi vetés közeleg a' földet müveletlenül ne hagyják, de csak ugy szólitandók fel e'munkákra is, hogy azt teljesitsék, ha akarják.A'*másik resolutiót illetőleg az országgyülés hallá a'* ministerek nyilatkozatát,csak annyit kell *még* mondanom,miként a' nádor állását kötötte ahoz, hogy a' nemzet igazságos kivánatai teljesitését kieszközlendi, — és azért e' leirat részleteiről ezuttal szólni nem fogok,csak azon meggyőződésemet jelentem ki, miként e' leirat guny a' nemzetre, könnyelmü játéküzés a' trónnal. (Irtózatos: „ugyvan“) és kik üzik e' játékot? Azon bureaucratia,melly azt akarná, hogy a' ministerium báb és postaexpeditor legyen Budán, 's az ő létök oda fön biztosittassék nem gondolva a' trónnal,nem a'polgárvérrel, melly ömleni fog. A' fejedelem kimondá, hogy a' felelős ministeriumot akarja, a' királyi szó semmi magyarázatot nem enged meg, ha csak oda nem akarják vinni a' dolgot, hogy a' királyi szónak ne higyünk. Midőn ő fensége kimondá hogy ministeriumot akar,'s alakitására Batthyányi Lajost megbizá, ezen kivül más tanácsadója nem lehet. (Harsányan „ugyvan“t kiáltanak.) Es ha még is azt tapasztaljuk, hogy Lajos főherczeg, ki sem nádor, sem koronaörökös nem levén, tehát kinek hazánk ügyeihöz semmi köze, semmi törvényes befolyása nincs, 's holmi gróf Hardeggek — és nem tudom még kik (közbekiáltás: „Józsika!“) Windischgrätz tanácsától függ hazánk sorsa, lehetlen, hogy a' hazafi meg ne botránykozzék. 's lelke legmélyebbjéből el ne keseredjék. —

Ottállunk,hogy a'megbukott cancellár azon emberrel,ki itt éveken át a' lélekvásárlás gyalázatos mesterségét üzé, kinek nevével ajkaimat megfertőztetni nem akarom,és Józsika Erdély méltatlan cancellárja, kinek dolgainkhoz semmi joga, avatkoznak ügyeinkbe,kijelentem, hogy midőn a' nádor férfias nyilatkozata után elvárom,miként teljesittetnek kivánataink, hanem teljesittetnek, ha a'k. szó körülnyirbáltatni fog,Apponyi Józsika ellen, hazaárulást,proscriptiót.....„Mindnyájan“ kiáltozzák, némellyek kardot rántottak, 's a' roppant ingerültségi zajban a' beszéd végszavait nem érthettük. E' beszéd végeztével Kossuth oda hagyá a' termet.)

Bernáth. Tisztelt polgártársaim!(tetszés)Azt hittem, e' kir. leirattal érkezik hozzánk a' béke angyala, hozván az olajágat: azonban mit kell tapasztalnunk? a' leirat minden betüje azt mutatja, hogy azt nem ő felsége sugallotta, mert annak szivénél jobb az egész földkerekségén nincs.Polgártársaim! azon pillanatban vagyunk, midőn az érzelmet szavakba burkolni nem lehet, látván, hogy olly emberek folynak dolgainkba, kiknek hozzánk semmi köze, kikben egy csep magyar vér nincs, és a'hazáért őseik sem ontottak vért soha.E'tanácsadók azon camarilla, melly hazánkat örvénybe taszitani kész. Pest követe kifejté, mit egy megszomorodott hazafikebel gondolhat: hozzá semmi tenni valónk nincs. A' miniszterium tagjai a' közbizalom emberei levén, a' nádor is ezektől kéré,hogy fejtsék ki, mit megadatni kivánunk, mert különben patakokban omlik a' polgárvér. („Ugyvan, ugyvan!“ kiáltják csörtetve kardjaikat, melly nélkül a' gyülésben,kivált a' fiatalság közül, igen kevesen voltanak.)Abban azonban—sajnálom bár, — Pest érdemes követével kezet nem foghatok, hogy a' néphez felhivás intéztessék. Leszaggatók az urbériség nyügeit, most megint viszszarakni a' népre a' lánczokat senkinek akaratjában nem lehet. A' mit a' népnek adtunk, adtuk viszszahozatlanul. Módjában lesz a' népnek kimutatni, hogy ereiben is magyar vér pezsg és háladatos lesz azok iránt, kik őt magukhoz testvéri karokkal ölelék. (tetszészaj) Madarász. T. kk. és rr. (közbekiáltják: „nincsenek többé“) tehát uraim! (tetszészaj.) Soha hidegebb főre nem volt jobban szüksége minden polgárnak, mint épen most. A' néphez felhivást intézni, káros: mi megszünt, megszüntetve maradjon az. A' népet ismét szolgaságra hivni föl bün, ki szolga akar lenni, legyen önszántából, ha tetszik, — de a' törvényhozás e' végett lépést tenni ovakodjék.—A' másik leiratot illetőleg, ő is gunnyá téve látja a' nemzet függetlenségét. Szerinte a' királyi szót viszszahuzni lehetetlen. És bár a' nádor szavában bizik, de addig kevés reménye van,mig a' régi rendszer emberei ott fön ülnek; a' nemzet erejében bizzunk, mert az egyed elporlik a' nemzet között. És hogy most velünk e' gunyt üzék, oka magunk is vagyunk, mert gyengék valánk kimondani, hogy midőn az absolutismust megutálók, a' bureaucratákat is gyülöljük, sőt inkább őket testvérként sorainkba venni akarók.— Ő a' királyi szó után fölöslegesnek tartott minden törvényt,[mert az a' nemzet közakaratjával egyesülten erősebb, mint holmi Zsedényi, vagy akárki másé.

E' ház,midőn ő felségéhez a' ministereket felküldé a'tömeggel, az által a' cancelláriát is megsemmisité:és szóló igen megütközik azon,hogy a'leiraton Batthyány nevén kivül mást kell látnia, kin elégtételt is alig vehetünk, mert nem ül itt, és nem tudjuk, micsoda minőségben vonjuk feleletre őt. Ulászló törvénye szerint Zsedényiés mindazok,kika'tanácsban,voltak e' leirat kovácsoltatásakor,mintrosztanácsosok perbe idézendők. E' gunyirat (t. i. a' leirat) értelmében a' minister csak cancellista lenne. A' ministeriumnak lelépése iránti nyilatkozatára az megjegyzése,hogy ők le nem léphetnek, mig helyettük más nincsen,mert különben anarchia lenne az országban. Végzésleg tehát kimondandó, hogy a' jelen ministerium áll, mert a' királyi szó sanctio volt arra hogy legyen. Végre pedig kijelenti, *hogy a' nádor igérete folytán, az ujabb kir.* válaszra **24** órai *időt enged, addig elvárjuk azt.* — (Éljenzés.)

Szentkirályi M. Többen fölirva nem levén, végzésül kimondá,miszerint az urbéri viszonyokat a' rendek egyhangulag megszünteknek nyilatkoztatják olly véleményben levén, miszerint az, nem a' nemzet ügye a' trón iránt, hanem a' földesuré jobbágyai irányában,és azért semmi szin,semmi ürügy vagy engedély alatt azt visszavonatni nem engedik meg. (Ugy van!)A'ministerialis törvényre kelt leiratot illetőleg pedig kimondják határzatlag: hogy az a' nemzet kivánatainak meg is felel, 's ugyan azért ragaszkodnak a'törvényjavaslathoz,'s bizván a' nádor erélyes nyilatkozatában — a' választ lehető legrövidebb idő alatt elvárják. (**24** óra!) 'S a' királyi szót ollyannak tekintik, mellyben minden meg van adva, mellyet csorbítni nem szabad. A'**24** órai időt kiszabni nem akarná,mert ez bizodalmatlanság volna nádor ő fensége iránt. (Helyes!) E' resolutio hamar szétmegy az országban,— azért jónak vélné hogy határzataink nyomban a'leirat után azon egy papirra nyomassanak. (Helyeslés.)

Ezután a'rendek elhatárzákhogy a'felirást szükségtelennek tartják, határzataikat pedig Bónis csak szóval kivánná tudatni a' főrendekkel. — Esti **6** órakor a' határzatok kerületi jegyző által irásban benyujtatának,majd utána rögtön országos ülésből a' főrendekkel is közöltetni határoztatka. — Végre némelly főrendi válasz vétetvén föl, rövid tanácskozás után az üzenetek elkészittetének. — Ez ülésben jelenti ki Kossuth hogy a' journalisticai pályára megint föllép, — alkalmat e' mellesleges nyilatkozatra az adott, hogy a' főrendek a' sajtótörvényből, („ki a' monarchia egysége ellen tettleg izgat“—) a' tettleg szót kiküszöböltetni kivánták. Mire Kossuth megjegyzé, hogy a' törvényes izgatás nem sajtó vétség, például ő is fog lapjában arra izgatni, hogy Galliczia iránti minden jogunkról lemondunk azon feltét alatt, hogy Lengyel ország függetlenné tétessék. — Ezzel a' mai viharteljes ülésnek vége lőn. —

April **2**kán. Bónis nyujtott be ma egy törvényjavaslatot, melly szerint, minden kormányi kinevezéstől függő hivatalnok elmozditható a' miniszterium által, kivéve a' biróit, mellyet csak törvényes uton veszthetni el. E' javaslat alkalmul szolgált némelly mostani hivatalnok állásának bonczkés alá vételére csodálták, hogy a' **6000** frtos megyei főurak még most is helyeiken ülnek, nem levén bennök annyi belátás,hogy szégyenlenék tovább viselni hivatalaikat, mellyre a' nemzet kimondá 's pedig a' jelen egyediségekkel egyetemben kárhoztató itéletét. Madarász ez embereket rögtön félre tétetni követelé, helytelennek tartván azt,hogy holmi tolnai,bara-

nyai és somogyi főispánok még most is a' felső táblánál üljenek. E' viták alatt mellékesen a' miniszteri felelősség is felmerülvén, ez a'megye-rendszerrel öszsze nem férőnek mondatott 's pedig Deák által! Kossuth öszszeegyeztethetőnek tartá, ha t. i. a' miniszteri hivatás oda terjed, hogy törvénytelen parancsot nem adhat, 's csak azt tartozván végrehajtani, minek eszközeit kezeibe adá a' törvényhozás. — A' civillista, diplomatiai és némelly hadi költségek födözésére ideiglen 3 millió forint ajánltatott meg. A' nádort is a' nemzet fizetendi, mennyiségre nézve azon egyezség alapján, melly közte és a' fejdelem között köttetett. —

Este a' megye ideiglenes rendeztetése volt szőnyegen. A' spectabilisségtől megválni nem tudók jelen állapotjában kivánák hagyatni a'megyét egész jövő országgyülésig, némellyek a' nemesség egyedi tanácskozási jogát védve, egyuttal a' népnek annyit véltek adhatni, hogy minden helység egy vagy két képviselőt küldjön a'közgyülésre. No, persze, csak ez volna még a' czifra alkotványosdi játék — Pázmándy azonban a' nemzetiség föntarthatása végett egyetlen merész csapással eltörlené a' megyét, centralisatiót hozandó bé, azért inditványozá, hogy jövő országgyülésig tiltassék el minden közgyülés. Kossuth ez inditványra egészen lángba borult, 's hatalmas hangját fölemelé az általa annyira imádott municipium védelmére, esküvén, miként, mihelyt kimondatik, hogy nincs municipium, ezen hazából vérző szívvel bár, de számkiveti magát. Soha olly hatályos beszédet, mint e' mai volt! Kossuth ma önmagát haladá fölül, lángzó ékesszólása a' legdühösebb centralistának is megzavará fejét: a' féltékenység fájdalma, a' mély meggyőződés ereje olly hangokat adtak ajkira, minők gloriafénytvontak a'szónok körötte. Az egész tábla zavarba jött, hallgatóság, követek, minden, és végzés nélkül oszlott el az ülés, hogy mindenki gondolkodhassék a' mondottak fölött, és ugy itéljen legdrágább kincsünk, a' municipium sorsáról. —

Tegnapi tudósitásomban az van, hogy a'főrendek — a' helyett hogy a' főrendi tábla némelly tagjai a' népképviselőt napidij nélkül akarnák hagyni. Golub Vilmos.

Kis-Ujszállás. Mart. 26kán 1848. Mai napon tartatott itten az öszszes nagy kunoknak ősnépgyülése; roppant számmal jelentek meg a' községek népküldöttei nemzeti lobogók alatt. Reggeli 9 órakor nyittatott meg a' gyülés 's elnökké a' szabad elvü, népszerü's hona szabadságaért olly ernyedetlen buzgalommal küzdő Illésy János kun kapitány választatott. Ki elfoglalva elnöki székét, hű ecsettel rajzolá az eseményeket, mellyek a'schweizi hirtelenül bevégzett forradalomtól kezdve, Magyarország egén is feltünnek, 's megemlitve mart. 3án az alsó táblának férfias, tisztét 's a' körülményeket erélyesen felfogó szilárd jellemét; fölmelegitve a' bécsi eseményeket szült okokat és eredvényt, végre Pest városnak minden vérontás nélkül kivitt reformdiadalát, a' hon érdekében felhitta a' népgyülést tanácskozni a' teendők fölött. Hoszszas éljenzés követte a' kebel melegétől hevitett szónoklatot; mellynek következtében a' jelen volt sok száznak egybehangzó szavazatával határoztattak: 1ör a' pesti 12 pont elfogadtatik, 's pártoltatása és védelme híven teljesittetik. 2or Pestváros polgárságának üdvözlő 's köszönő iratot adand át egy bizottság a' dicsően teljesitett polgári kötelesség eredvényiért. 3or Gr. Batthyányi Lajos miniszter-elnöknek üdvözlésére elnökül Illéssy János neveztetvén ki, melléje a' polgárok közül választványi tagokul hatan neveztettek ki, u. m. Pap Móricz, Nagy János, Hajdú Imre, Kolossy Lajos, Varga Imre, Nagy Ant. 4er Szluha Imrének, ki kerületekben a'szabad szólás és vélemény nyilványitásnak esküdt ellensége, és üldözője mindazoknak, kik szabadabban mertek gondolkozni, ki minden jogot letapodni és csak magát hizlalni törekedett, ki alatt a' kerületek nyomasztóbban érezték magokat, mint a' német rend járma alatt, főkapitányi hivatalából leendő rögtönös elmozdittatása végett mind az ország nádorához, mind gr. Batthyányi Lajos miniszter-elnökhöz küldöttség neveztetett. 5ör Mind két országgyülési követnek, kik a' kerületek részéről Pozsonyban ülnek, azonnali viszszahivatása végett a' közgyülésre, melly april 4ik leend, elhatározott utasitás adatott, 's több község is felszólittatott azon záradékkal, hogy a' gyülés első napján végzésbe menvén a' viszszahivás, sürgöny utján adassék tudtul, egyuttal az ország előtt kihirdessék: miként a' kerületek, az ő nevökben ott volt két követnek szavazatát, mint népszerü utasitásukkal ellenkezőt, magokévá nem teszik, sőt számadásra vonandják őket, kik olly botorul viselték magokat, hogy csak egyetlen egy küldöttségbeni kinevezésre sem tették magukat méltókká, mellyel a' 200 ezerből álló hármas törvényhatóság országgyülési befolyását megsemmisitették. 6or A'kerületeknek külön önállása kimondatni 's végrehajtatni rendeltetik, hogy igy mindenik maga körében, mástól nem háttáltatva, intézze belügyeit 's haladásában sikeresebben működhessék, e' végre törvényhatósági helyül N. Kunság részire, mint középponti hely, Kisujszállás város választatott. 7er Kossuth Lajoshoz, kinek tántorithatlan hazafi keble, magasztos érzelmü honszeretete tüzte ki a' teendők iránt felfogott lobogót, mart. 3kának emlékére egy illy feliratu aranytollal: Kossuth L. nak a'N. kunok mart. 3án 1848. tisztelkedőleg a'fenebbi küldöttség járuland. 8or A' nemzeti őrsereg felállítása haladék nélkül eszközöltetni határoztatott 's e' végett a' kerületek fegyvertárából a' szükséges fegyverek kihozatni rendeltettek. — Nem lehet meg nem emliteni, miként e' népgyülést semmi rendetlenség sem zavarta meg. Buzognak mindnyájan 's készeknek nyilatkoztak a' hon védelmére, küzdeni a' szabadság és népjog fentartásaért, üdvözölték mind azokat, kik a' haza megmentését ernyedés nélkül, nehéz tusák közt eszközölték 's erős fogadást tettek, hogy bizva a' független m. miniszteriumban, azt teljes erővel 's tehetséggel pártolni meg nem szünnek.

KÜLFÖLD.

AUSZTRIA. A' nép emberei által kidolgozott 's a' ministeriumnak benyujtott bécsi sajtótörvényjavaslat f. april hó 1sőjén bocsáttatott közre 88 §§ban; a' módosítások és toldalékok annyira boszantók abban, hogy az egyetemi ifjuság rövid parentatió kiséretében az egész törvényt elégeté 's küldöttséget nevezett ki, melly e'törvénynek a' nép kivánata szerinti változtatását sürgesse; és mivel a' becsületes bécsiek a' mostani miniszteriumban az elüzött Metternich legkonokabb tanitványait látják, kiktől kevés, vagy épen semmi jót sem reméllnek, ugyancsak küldöttséget bizának meg a' pozsonyi és pesti ifjusághoz, hogy ezeket egyetértés és együttmunkálásra szólitnák. E' küldöttség f. hó 11kén érkezett meg Pestre 's örömujongásokkal fogadtatott az itteni ifjuság által: bevezettének a' körbe, hol a' bécsi nép aggasztó helyzetéről felvilágositást adtak, 's tegnap az egyetemépületbe museumi térre 's megyei választottsághoz, hol mind két részrül jeles szónoklatok tartattak szives testvériséget ajánlva egymásnak.

Trieszt mart. 28án. A' mart. 21kén helyreállitott béke — a' Gazetta di Venezia szerint, nem zavartatott meg, a' boltok megnyittatának 's mindenki munkája után látott; azonban e' nyugalom tartósságáról a' nép biztos mindaddig nem lehetett, mig idegen katonaság tanyáz a' városban, 's csak alkalmat vártak, mellyben lehető legcsekélyebb áldozattal a' katonaság kiüzethessék. Ezen alkalom fosztá meg Marinovich ezredest életétől. Mart. 21én délben az arsenal munkási közt lázadás ütött ki, kik az ezredesre halált esküdtek. A' polgárőrség megmenté a' gyülölt katonát, intvén őt, ne mutatná magát többé; azonban hire terjedvén, hogy több hajó pusztító hadi készületeket tevén meg szándék lenne a' várost felpörkölni, a' lázadás mindinkább határzott jellemet kezde ölteni. A'polgárőrség igyekezett a'lázongókat csilapitani, biztositván őket, hogy Marinovics az arsenált örökre elhagyta, mit azonban Martini aladmirál tanácsára sem tett. Néhány tiszt egy gondolában akarta őt a' porta nova felé megszöketni; de azt bezárva találták; mi alatt e' szökési merényletnek hire terjedt, 's a'nép tömött csoportokban indult utána. Az üldözöttet az épület legmagasb emeletére menekültekor elérték 's lábainál fogva kemény ütések közt hurczolták le a' lépcsőzeten, mellynek alsó fokainál lelkét kiadta.

Ezen demonstrátióra Manin mintegy 8polgárőrrel rögtön megjelenik az arsenálban, 's Martini admiráltól a'fegyvertár kulcsait követeli. Az admirál ellenállással fenyegetődzött, 's Manin őt fogolynak jelenti ki, 's meghuzatván a' vészharangokat, mellyel a' munkásokat öszszegyüjtendi, velök a' kapuk betöretésihez fog, ha a' kulcsok rögtön át nem adatnak. Az admirál engedelmeskedett, 's a' város legerősebb pontja a' felzendültek kezeibe esett, 's az ideiglenes parancsnokság Graziani ezredesre bizatott. Az arsenál előtt Wimpfen ezredből egy őrnagy a' háromszinű kokárdát nem akarván föltüzni, katonáitól fogházba kisértetett, de később fölvevén a'tricolort, a' parancsnokságra ujolag megbizatott. — Hátra volt még egyik a' legfontosabb pontnak az ugynevezett porta della compagnának védelmezése, hol a' szárazföldi gyalogság, a' horvát határőrök néhány álgyú és szuronnyal voltak fölállitva. Stadler Ágostont a'fölkelők vezetőjét a' katonaság biztositotta, miként ők — ha meg nem támadtatnak, a' népre tüzelni nem fognak, és ha erre elöljáróí parancs által nem kényszerittetnek. E'kijelentésben a'népvezető épen nem nyughatván meg, torlaszok emeléséhez látott 's kartácscsal tömött hat álgyut huzatott föl; 's a' polgárőrség 's a' Wimpfen ezred egy zászlóaljával e' pont kézrekeritéséhez fogott. Boday, a' tengerészcsapatőrnagya tüzet parancsolt ellenök a' Via Eugeniánál, de a' katonák nem engedelmeskedtek, hanem e' helyett föltüzvén a' tricolort (olasz hármas szint) a' polgárokkal egyesültenek, melly példát a' Wimpfen ezred granátosai's legénysége, sőt a' rend- és financz-őrség is követtek. E' közben a' polgárságból küldöttség megy a' palotába gr. Pálffy kormányzóhoz, ki épen tanácsban ült, nála levén a' várparancsnok gr. Zichy is.

E' küldöttség kinyilatkoztatá, mikép a'városnak föltétlen kivánata, hogy falai közül a' katonaság kitakarodjék 's mig ez megtörténnék, kezesek adassanak át. Ez alatt Manin a' Márktérre ment, 's kihirdetteté, mikép az arsenal a' velenczeiek hatalmában van, ezen hirdetésre a' capitulatió megtörtént. Manin azután előterjesztvén, miként Velencze volna az egyedüli köztársaság, honnan az egész olasz egység kisugározhatnék, hangos éljennel üdvözlé ezen köztársaságot.

A' Gazetta di Venezia mart. 23áról még következőket közöl: „Ma reggel Mantuába sebes postán érkezett azon tudósitás, melly szerint Milanoban az ausztriai hadsereg lefegyvereztetett, 's Radeczky el van fogva. Az esemény következőleg ment végbe: Milano környékén a'parasztság midőn a'vészharangok zugását hallá, csoportonkint gyülekeztett öszsze, 's a' hős majlandiakkal egy olly rohanást intéztek az osztrák táborra, melly ennek előhadát zavarba ejtvén rövid időn a' szomszéd hegyek közé szoritá viszsza, hol a'győztesek Radeczky tábornokot fogollyá tevék.

Ezen hirt a' Majlandban tartózkodó schweizi consul hivatalos tudósitása megerősiti. — Ellenben minden részről érzékenyen panaszolkodnak az ausztriai hadsereg 's különösen a' határőrök kegyetlenkedéseik ellen, kik előtt semmi nem volt szent, fiatal, agg, nő, gyermek kivétel nélkül áldoztatott fel állatias hevük által. Radeczky papi öltönyben akart megszökni, 's ebben fogatott is el. Károly Albert sardiniai király proclamatiója a'lombardi néphez mart. 26án érkezett meg, 's egyuttal tudósitás az iránt, hogy segitsükre 30 ezer fegyverest 45 álgyuval második fia parancsnoksága alatt küld, legujabb hir szerint azonban 40 ezret a'király maga vezérel segedelmül Lombardiába's igy a'háboru Piemont és Ausztria közt világosan kitört 's a' szardiniai követ is odahagyta már Bécset, mint az ausztriai is Turint.

A' porosz-lengyel széleken kozákok és baskirek gyülekeznek nagy számban; hátuk mögött több ezred gyalogság áll csatakészen — minden pillanatban a' német tartományok meyrohanására. Oláhországot is elözönlöttnek hirlik orosz katonasággal.

Berlinben martius 25kén közbeszéd volt, mikép Waldemár poroszhg leendő lengyel királynak szemeltetett ki.

Luxemburg. A luxemburgi nagyherczegség polgársága, kiket a' hollandi király ő felsége mindeddig csak üres igéretekkel táplált, jelenleg használván a' soha többé igy nem ajánlkozó alkalmat, kikiálták a' respublicát, jó egészséget sem mondván ő felségének.

42ik szám. **ÉRTESÍTŐ.** 1848.

Az első cs. kir. szab. dunagőzhajózási társaság.

T. cz. részvényeseinek f. eszt. közgyülése szerdán 1848ki april 12kén délelőtti 9 órakor Bécsben (unter den Tuchlauben. 558ik sz. alatt) a' zenegylet teremében, cs. kir udvari biztos ur jelenlétében fog tartatni.

Szavazati képességgel biró t. cz. részvényes urak az e' gyülésrei belépti jegyet valamint a' tárgyalandó ügyek programmját 's nyomtatásban megjelent bilanzot az odatartozó 's 1847d. évről szóló számadásokkal együtt, april 4ről kezdve a' gőzhajózási irodából (Bauernmarkt 582. sz.) méltóztassanak elvitetni.

A' szavazatképesség és annak gyakorlása irán az illetők a' társaság szabályainak 18 és 19d. §§aira, és az 1846d. évi martius 20án tartott közgyülés határozatira utasittatnak, mellyet utóbbiak következtében az 1845, évben kibocsátott részvények tulajdonosai a' társaság nyereségében, vagy veszteségében csak 1848ki mart. 1ső napjától kezdve részesülnek 's ehezképest a' most öszszehivott közgyülésben melly az 1847d. év eredvényei fölött tanácskozandik, a' bármikép kiütendő fölösleg osztalék meghatárzására nézve szavazattal még nem birandnak.

A' részvények letétele a' szavazatképes részvényes urak részéről a' szelvényivek melléklése nélkül történik. — Bécs mart. 21én 1848.

Az első cs. kir. szab. dunagőzhajózási társaság igazgatósága. 1—3

Tanszékre pályázat-hirdetés.

Ő cs. 's apost. kir Felsége kegyelmesen meghagyni méltóztatott: hogy a' pozsonyi főtanodában a' természeti jogtan Kolbay Mátyás által a' bányajogtan további megtartása mellett, adassék elő; az álladalomtan és magyar közjogtan székére pedig pályázat hirdettessék. Miről az illetők azzal értesittetnek: hogy az emlitett tanszékre, a' magyar királyi tudományegyetem jogkara előtt tartandó pályázás határnapja, folyó eszt. october 5kére tüzetett ki. Pesten mart. 23án 1848. Szoblahói Pálma Elek, egyetemi tanács jegyző. 1—3

Csöd fegyverkészitésre.

Azon puskamüvesek és szijgyártók, kik a' pesti nemzeti őrsereg fegyverzetét és az ahoz kivántató szijgyártó munkát, (a' servitáknál, az őrhaditanács teremében megtekinthető minták szerint) lehető gyorsasággal és jutányosan elkésziteni vállalkoznak, mától számitandó 8 nap alatt szándékukat, és a' föltételeket irásban jelentsék a' nemzeti őrsereg főparancsnokánál Rottenbiller Leopold urnál. — A' megkivántató eszközök következők: egycsövü puska szuronnyal, puskaszij, szijöv, szuronytok, és töltéstáska, rövid kard bőrtokkal, kardszij, dzsida. Kelt Pesten april 4sőjén 1848b. Az őrhaditanács határzatól Oroszhegyi József, őrhadi főjegyző 3—3

Szerkeszti Helmeczy Mihály. — Nyomatik Trattner-Károlyi betüivel, uri-utcza 453. szám.